קב: המוצא תפילין פרק עשירי עירובין

בשיפועה. מכנגד אמצעית גגה עד מקום שעשת יריעה כלה שם לא הרחיב טפח דהוי כולה ואין כאן אהל כלל אבל הרחיבה כל דופן ודופן באלכסונה טפח הוי ההוא אלכסון אע"פ שהוא משופע קרוי אהל כדבנן (דף יט:) כך שמעתי. וקשיא לי אימה שאין בדתכה שני טפחים או ג' חסר משהו שיהיה בגגה פחות מטפח ושני שיפועים כל אחד פחות מטפח וי"ל שהמטה רחבה כמשפטה ונקליטין הרבה יוצאין הימנה לשני רוחות ועולין למעלה סדורין אחד נמוך ואחד גבוה וקנים נתונים עליהם מנקליטין שברוחות לנקליטין שברגליה ופורס על המטה שתים ושלש כילות קטנות בגגה וריעה גדולה פרוסה סביב המטה לדפנות: **מיינא שרי.** כובע של לבד שקורין פלטו"י מותר לצאת בו בשבת: **הא דאית ביה עטפה.** שיולא טפח רוחב שעפתו להלן מרחשו אמיר דהוי אהל: **ברביע בגלימיה.** האדרין בטליתו להלן מרחשו והוליאה טפח הכי נמי דאמור: **אלא הא דמיהדק הא דלא מיהדק.** וטעמא לא משום אהל הוא אלא דילמא נפיל מרישיה ואתי לאתויי הלכך כי מיהדק וקשור כרלועה תחת לוארו שרי ואי לא אסור: **מתני' מחזירין ציר התחתון.** של דלת תלון שידה תיבה ומגדל שפתחיהם מלדיהן דליר התחתון כל זמן שלא יצא העליון נוח להחזירו ואין כאן בנין: **אבל לא במדינה.** גזירה שמא יתקע בגרזן או במקבות דהויא מלאכה: **והעליון כאן וכאן אסור.** דכיון שיצא העליון כולו נופל והוי כבוה וקא סבר יש בנין בכלים[6] ומלאכה לא הותרה אפילו במקדש: **גמ' במקדש מחזירין.** כגון שבריכין לו לדבר קרבן כגון שהיה שם מלח או לבונה או קטורת ואין שבות במקדש[7]: **ובמדינה דוחקין.** אם לא יצא כולו ממור האסקופה אלא התחיל לשמט דוחקין לאור. בלע"ז אנפייגדר"א[8]: **והעליון כאן וכאן אסור להחזיר.** דהוי בונה ממש: **שמא יתקע.** שמא יחזיקנו במקבות ובגרזן והויא מלאכה. ואתמהמוה במדינה קאי דאי אלעליון קאי ובמקדש הוה ליה שבות דהך חזרה גזירה משום שמא יתקע ואמאי מיתסר במקדש דאמר והעליון כאן וכאן אסור והא שבות במקדש לא גזרו: **של בור ושל דות.** דהוי בנין המחובר לקרקע תשיב בנין בכל דהו: בור בתפירה דות בבנין[9] כתוך הקרקע אינקדיינ"א[10]: **מתני' מחזירין רעיה.** כהן שלקה בידו ונתן עליה רעיה מבעוד יום והולרך לעבוד עבודה בשבת או ביו"ט ועבל רעיה מעל ידו שלא תהא חוצלת ביום ובין[11] ידו לעבודה דתניא פוסלת בה [קב:] דבעינן ולקח הכהן[12] וכיון דחייץ לא הוי לקיחה בכהן מחזירה במקדש דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מידיה וממנע ולא עביד עבודה חה אחד משלשה דברים האמורים במסכת ביצה[13] שהותרו סופן משום תחלתן: **אבל לא במדינה.** גזירה שמא יתקע הרעיה ומירחת הייבו (8) מוחק האמור בחבות מלאכות של שבת [שבת עג.]: **אם בתחלה.** שלא היתה קשורה מבעוד יום וכהן זה לא שלקה לצורך עבודה: **כאן וכאן אסור.** והכא ליכא למימר אין שבות במקדש דהא ודאי אסי שבות לאו לצורך גבוה הוא אלא לצורך עצמו: **גמ' רעיה שפרשה.** שנפלה. ובמדינה קא מייבי ולכהי נקט פרשה שהרי לא נטלה מדעת: **מחזירין.** דמילתא דלא שכיחא הוא ולא גזור בה רבנן: **רבי יהודה אומר.** אם נפלה אין מחזירין אם בהחלקה דוחקה[14] [ומתליקה לתכה]: **שהוא מתרפא.** מתליק גומות שברגליה. מירחת מייב משום ממחק: **לא שנו.** דתנא קמא שרי להחזירה: **אלא שפרשה ע"ג קרקע.** על הכר או על הכסת: **אבי סדיא.** נפלה לו על הכר שבתרא שותיו כמו שמתרגם [בראשית כח] מרחשותיו אינקדוהי: **לא סבר לה מר לה דרב חסדא.** דמוקי לפלוגתייהו בנפלה על הכלי ואפילו הכי אסר רבי יהודה ואמר שמואל הלכה כרבי יהודה: **לא שמיע לי.** הא דרב חסדא דאתא שבילה לי דכי פליג ר' יהודה בנפילה על גבי קרקע אבל בנפילה על גבי כלי מודה דהוה כהחלקה בעלמא: **מתני' קושרין נימא.** נימת כנור של שיר הלוים לקרבן אם נפסקה בשבת. ובגמרא מפרש טעמא דקסבר מכשירי מלאה שלא היה יכול לעשותן מאתמול דהא היום נפסקה דוחה את השבת ואף על גב דקשר אב מלאכה הוא במסכת שבת (דף עב.): **ואם בתחילה.** שלא היתה שם מעולם ליכול לעשות מאתמול אסור: **גמ'** פלוגתא דר"א ורבנן בגבי מילה (שבת דף קג.) שר"א מתיר לאוטוב עצים ולעשות פתמין בשבת לעשות איזמל למול בו: קרבן לבור הוי מלאה הדוחה את השבת ושיר הוי מכשירין דידה: **אפי' לכתחילה נמי.** דאפי' לעשות פתמין שהוא מכשיר שרי: לר' יהודה דאמר עבינה אב מלאכה בתמקדש שבת (דף קיב.) אין חילוק בין עבינה לקשירה וקושר דקסבר מכשירי מלאה דומין והא דתניא עובנה רבנן דאמרי לאו מלאכה היא וכיון דאפשר בעבינה לא מחללינן שבת: **ורבי יהודה.** דמוקמינן מתני' אליביה וקושר אב מלאכה היא אליבא דמאן לא

בשיפועה טפח אבל יש בשיפועה טפח שיפועי אהלים כאהלים דמו[6] **ואמר רב ששא בריה דרב אידי** [7]**סיינא שרי והתניא אסור לא קשיא** [8]**הא דאית ביה טפח הא דלית ביה טפח אלא מעתה שרביב בגלימיה טפח הכי נמי דאסור אלא לא קשיא** [9]**הא דמיהדק הא דלא מיהדק: מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה והעליון כאן וכאן אסור רבי יהודה אומר העליון במקדש והתחתון במדינה: גמ' תנו רבנן** [10]**ציר דלת שידה תיבה ומגדל במקדש מחזירין במדינה דוחקין והעליון כאן וכאן לא יחזיר גזרה שמא יתקע ואם תקע חייב חטאת** [11]**של בור ושל דות ושל יציע לא יחזיר ואם החזיר חייב חטאת: מתני'** [12]**מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה אם בתחילה כאן וכאן אסור: גמ' תנו רבנן רטיה שפרשה מעל גבי מכה מחזירין בשבת ר' יהודה אומר הוחלקה למטה דוחקה למעלה דוחקה למטה ומגלה מקצת הרטיה ומקנח פי המכה וחוזר ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי המכה ורטיה עצמה לא יקנח מפני שהוא ממרח ואם מירח חייב חטאת אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה אמר רב חסדא לא שנו אלא שפירשה על גבי כלי אבל פירשה על גבי קרקע דברי הכל אסור אמר מר בר רב אשי הוה קאימנא קמיה אבא נפלה ליה אבי סדיא וקא מהדר ליה אמינא ליה לא סבר לה מר להא דאמר רב חסדא מחלוקת שפירשה על גבי כלי אבל פירשה על גבי קרקע אסור ואמר שמואל הלכה כרבי יהודה אמר לי** [13]**לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי: מתני'** [14]**קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה ואם בתחילה כאן וכאן אסור: גמ' ורמינהו נימת כנור שנפסקה לא היה קושרה אלא עונבה לא קשיא הא רבנן והא ר' אליעזר לרבי אליעזר דאמר מכשירי מצוה דוחין את השבת קושרה לרבנן דאמרי אין דוחין עונבה אי רבי אליעזר אפילו לכתחילה נמי אלא לא קשיא הא** [15]**רבי יהודה והא רבנן ורבי יהודה אליבא דמאן**

אמר מר בר רב אשי הוה קאימנא קמיה דרבא. ר"ח גרס קמיה דאבא וכן גרסה דל"ג קמיה דרבא[16] **ליוס שמת רבא עולד רב אשי:**

קושרין נימא כו' ואם לכתחילה כאן וכאן אסור. פירש בקונטרס שלא היתה שם מתחמול ור"י מפרש לכתחילה אפילו נפסקה היום ולא נשלשה ונעשותה בלא קשר זהו לכתחילה: הא

וכאן אסור והא שבות במקדש לא גזרו: של בור ושל דות. דהוי בנין המחובר לקרקע תשיב בנין בכל דהו: בור בתפירה דות בבנין[9] כתוך הקרקע אינקדיינ"א[10]: **מתני' מחזירין רעיה.** כהן שלקה בידו ונתן עליה רעיה מבעוד יום והולרך לעבוד עבודה בשבת או ביו"ט ועבל רעיה מעל ידו שלא תהא חוצלת ביום ובין[11] ידו לעבודה דתניא פוסלת בה [קב:] דבעינן ולקח הכהן[12] וכיון דחייץ לא הוי לקיחה בכהן מחזירה במקדש דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מידיה וממנע ולא עביד עבודה חה אחד משלשה דברים האמורים במסכת ביצה[13] שהותרו סופן משום תחלתן: **אבל לא במדינה.** גזירה שמא יתקע הרעיה ומירחת הייבו (8) מוחק האמור בחבות מלאכות של שבת [שבת עג.]: **אם בתחילה.** שלא היתה קשורה מבעוד יום וכהן זה לא שלקה לצורך עבודה: **כאן וכאן אסור.** והכא ליכא למימר אין שבות במקדש דהא ודאי אסי שבות לאו לצורך עצמו: **גמ' רעיה שפרשה.** שנפלה. ובמדינה קא מייבי ולכהי נקט פרשה שהרי לא נטלה מדעת: **מחזירין.** דמילתא דלא שכיחא הוא ולא גזור בה רבנן: **רבי יהודה אומר.** אם נפלה אין מחזירין אם בהחלקה דוחקה[14] [ומתליקה לתכה]: **שהוא מתרפא.** מתליק גומות שברגליה. מירחת מייב משום ממחק: **לא שנו.** דתנא קמא שרי להחזירה: **אלא שפרשה ע"ג קרקע.** על הכר או על הכסת: **אבי סדיא.** נפלה לו על הכר שבתרא שותיו כמו שמתרגם [בראשית כח] מרחשותיו אינקדוהי: **לא סבר לה מר לה דרב חסדא.** דמוקי לפלוגתייהו בנפלה על הכלי ואפילו הכי אסר רבי יהודה ואמר שמואל הלכה כרבי יהודה: **לא שמיע לי.** הא דרב חסדא דאתא שבילה לי דכי פליג ר' יהודה בנפילה על גבי קרקע אבל בנפילה על גבי כלי מודה דהוה כהחלקה בעלמא: **מתני' קושרין נימא.** נימת כנור של שיר הלוים לקרבן אם נפסקה בשבת. ובגמרא מפרש טעמא דקסבר מכשירי מלאה שלא היה יכול לעשותן מאתמול דהא היום נפסקה דוחה את השבת ואף על גב דקשר אב מלאכה הוא במסכת שבת (דף עב.): **ואם בתחילה.** שלא היתה שם מעולם ליכול לעשות מאתמול אסור: **גמ'** פלוגתא דר"א ורבנן בגבי מילה (שבת דף קג.) שר"א מתיר לאוטוב עצים ולעשות פתמין בשבת לעשות איזמל למול בו: קרבן לבור הוי מלאה הדוחה את השבת ושיר הוי מכשירין דידה: **אפי' לכתחילה נמי.** דאפי' לעשות פתמין שהוא מכשיר שרי: לר' יהודה דאמר עבינה אב מלאכה בתמקדש שבת (דף קיב.) אין חילוק בין עבינה לקשירה וקושר דקסבר מכשירי מלאה דומין והא דתניא עובנה רבנן דאמרי לאו מלאכה היא וכיון דאפשר בעבינה לא מחללינן שבת: **ורבי יהודה.** דמוקמינן מתני' אליביה וקושר אב מלאכה היא אליבא דמאן לא

עין משפט
נר מצוה

נו א ב מיי' פכ"ג מהלכות שבת הלכה לא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שא סעיף מג: ג ר"ש שם סעיף מז:
נז ד מיי' פכ"ג שם הל' ה:
סה סמג שם שם טוש"ע א"ח סי' שיג סעיף ה:
ה [מיי' פ"י מהל' שבת הל' יח]:
נח ו מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה כו סמג שם טוש"ע א"ח סימן שכח סעיף סה:
נט ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף כו:
ס ח מיי' פ"י מהל' שבת הלכה ו:

רבינו חננאל

בשיפועא טפח. אי איתי חד מהנך אפיר. ושיפועי אהלים כאהלים דמו. סייאגא. פי' הכובע שעל ראש האדם שיש לו כנפים יוצאות. כגון שפתיים משוטות נוטות על הפנים מפני השמש. אם מהדק אפי' יש בו טפח[6] שרי ואי לא אסיר. מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש. ת"ר ציר דלת של שידה ושל תיבה ושל מגדל כו'. פי' שמא יתקע בה מסמר. [ת"ר רטיה שפרשה מעל גבי מכה מחזירין בשבת ר'] יהודה אומר פרשה אין מחזירין אותה כלל. אלא הוחלקה. במכה למטה דוחקה למעלה על גבי מכה. וכן אם הוחלקה למעלה דוחקה למטה ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי המכה וחוזר ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי המכה כו'. אמר רב חסדא לא שנו אלא שפרשה על גבי כלי. דתנא קמא מחיר להחזירה, דר' יהודה אומר. אבל פרשה על גבי קרקע דברי הכל אסור להחזירה. אמר מר בר רב אשי הוינא קאים קמיה אבא כו'. וקיימא לן כרב אשי דהוה בתרא. ואם בתחילה רטיה במקדש אסור כל שכן במדינה. קושרין נימא במקדש כו'. ורמינהו נימת כנור שנפסקה לא היה קושרה אלא עונבה. ופרקינן לא קשיא מתני' ר' אליעזר ברייתא ר' עקיבא, דפליגי במכשירי מילה ובמכשירי פסח. ר' אליעזר סבר מכשירי מצוה דוחין את השבת כו'. ונדחה.

מסורת הש"ס

(א) [שבת קנה:]. (ב) ביצה יח:. (ג) [פסחים מח. מו"ק יג: מגילה מט:]. (ד) [ביצה לג: ב"ק יג: קבה. סנהדרין מח: חולין נג: סב.]. (ה) [ביצה לג: וש"נ]. (ו) [שבת קכב:]. (ז) [פסחים סה:]. (ח) [נזיר. רש"ל]. (ט) כש"ל: חוללת בין. (י) [ויקרא ד]. (יא) [דף יח:]. (יב) רש"ל. (יג) [שבת קכב: ומגמתו לז. ועי' תוס' שם ד"ה לא פירלן]. (יד) [קידושין עב:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא וכו' ומילות הייבו ממחק האמור: (ב) תוס' ד"ה והעליון וכו' דלא תמיהו במקדש. כ"כ עיין בתוספות פרק המצנע דף ל"ה ב"ה שרא ובפרק כל הכלים דף קכג בקפוי:

גליון הש"ם

מתני' קושרין נימא. עיין סוטה דף נ ע"א ד"ה ורבנן:

לעזי רש"י

פלטר"י [פילטרי"ן]. כובע לבר. אנפיינדר"א. לוארן. אישקדיינ"א [אישקריינ"א]. מרחף

מוסף רש"י

שרביב בגלימיה טפח. הניח טליתו על ראשו כדרך שהוא מתעטף והמהקה לתלן מרחשו טפח (שבת קיח:). הא דמיהדק. טעמא לא משום אהל הוא אלא משום שלא יעביהו הרוח מרחשו ואתי לאתויי מרגע אחות. הלכך מיהדק מרחשו שפיר שרי. לא מיהדק אסור (שם).

רב נסים גאון

מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה. במסכת יום טוב בפרק א' גרסי מאי טעמא התירו חזרת רטייה במקדש. ואוקמוה בכהן שעובד עבודה. והיינו דאמר עולא ג' דברים התירו סופן משום תחילתן ואלו הן, עור לפני הדריסה, והריסה חניות, וחזרת רטיה במקדש, קא משמע לן הותרו סופן משום תחילתן. כהן דבר עבודה אין דלאו בר עבודה לא. רבי אליעזר אומר מכשירי מצוה דוחה את השבת. עיקר דבריו בבמס' שבת בפרי' ר' אליעזר אומר אם לא הביא כלי מערב שבת. התנן ועוד אמר ר' אליעזר כורתין עצים לעשות פחמים ולעשות ברזל, והנא מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר' אליעזר. ורבנן דפליגי עליה סברי כר' עקיבה דאמר מילה עצמה דאי אישור לעשותה מערב שבת דוחה את השבת, אבל מכשיריה דאישור לעשותן מערב שבת אין דוחין את השבת.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com